

רועי רוזן

תערוכה קבוצתית במוזיאון תל אביב לאמנות.

היטלר, במהלך ימי המלחמה האחרונים, בבונקר בברלין. בחלק של "רועי רוזן", בחלל התערוכה הקבוצתית, מרוכזות עבודות "אחרות" של האמן, בהן ציורי המרטירים ודיוקנאות עצמיים "מצופים", סדרת ציורי הלוויית, וגיבורת העל הישראלית ציונה. בתערוכה יוצג ספר האמן המלא, 'הסוחר העיוור', הרואה אור לראשונה, עשרים וחמש שנים לאחר שנוצר. הסרטים של רועי רוזן יוקרנו בגלריית לורנס גראף לאמנות עכשווית - הסרט הוידויים של רועי רוזן, (2008, 56 דקות), מציג עבודות זרות המגישות את וידוי האמן מבלי להבין את שהן אומרות. הסרט הוקרן לראשונה בפסטיבל פיד-מרסיי שם זכה לציון לשבח והוקרן מאז במסגרות רבות ברחבי העולם. הסרט צא, (2010, 35 דקות), שבמרכזו סצנה סאדו-מזוכיסטית, ההופכת לגירוש שדים פוליטי, הוקרן בבכורה בפסטיבל ונציה, שם זכה בפרס אוריזונטי לסרט הטוב ביותר באורך בינוני ומאז זכה בפרסים בינלאומיים רבים. הסרט הילאריוס, (2010, 21 דקות), בוחן את קריסת המנגנונים הקומיים. מונולוג, בביצועה הוירטואוזי של חני פירסטנברג, מסתיים בבדיחה אפית המתרחשת במגדלי התאומים בזמן קריסתם. הבכורה של הסרט התקיימה בטייט-מודרן. במהלך התערוכה תיערך הקרנת בכורה חגיגית לסרטו החדש של רוזן ערוץ האבק.

אוצרים: גלעד מלצר, יהושע סימון

עולמו הפרוע של האמן המרתק רועי רוזן נחשף בתערוכה מקיפה ראשונה במוזיאון תל אביב לאמנות. התערוכה מהווה מעין רטרוספקטיבת אמצע-קריירה לרוזן המציג כבר למעלה משלושה עשורים ברחבי העולם עבודות ציור, וידאו, מיצב, מולטימדיה, ספרי אמן וכתביה. אחת לכמה שנים, רוזן יוצר פרויקטים סביב נושא או במקרים רבים דמות בדיונית, שעולמה נחשף בפני הצופים. האוצרים יהושע סימון וגלעד מלצר, הבינו שתערוכת יחיד של רועי רוזן צריכה למעשה, להיות תערוכה קבוצתית ובחרו להציג את עולמן של הדמויות והעולמות שרוזן יוצר או מגלם, בתערוכה הנפרשת על פני כמה אולמות במוזיאון תל אביב לאמנות. טשטוש הגבולות בין תיעוד לבדיון ובין הווה לעבר, העיסוק בטרואמות היסטוריות, פיצולי הזהויות, הפתיחות וההומור האירוני המלווים את יצירתו של רוזן לכל אורכה, נוכחים בחללי התערוכה השונים. חלק מרכזי של התערוכה, מוקדש לאמנים שרוזן בדה במהלך הקריירה שלו: זוסטין פרנק (1900-1943) אמנית וסופרת יהודיה-בלגית שפעלה בחוג הסוריאליסטי בפריס ולאחר מכן בתל אביב של טרום מלחמת העולם השנייה ומקסים קומרמישקין (1978-2011) דמותו הבדויה האחרונה של רוזן, אמן צעיר שהיגר ממוסקבה לתל אביב וייסד בה קבוצת אמנים בשם "הקבורים בחיים", מעין גטו של תרבות רוסית בלב הסצנה הישראלית. הפרויקט 'חייה ומות כאווה בראון', הנחשב לעבודת מפתח בייצוג השואה והנאציזם באמנות, מציג תרחיש וירטואלי, המזמן לצופה מסע חוויתי עם אווה בראון, אהובתו של

ז'וסטין פרנק רטרוספקטיבה

(1900, אנטוורפן - 1943, תל אביב)

האמנית ז'וסטין פרנק פעלה בפרוץ בקרב חברי התנועה הסוריאליסטית בשנות העשרים והשלושים של המאה הקודמת, ולאחר מכן, עד מותה, בתל אביב. למעלה מחצי מאה נשכחה עבודתה ונעלמה מן התודעה. בשנים האחרונות, בעקבות רטרוספקטיבה של יצירותיה שאצר רועי רוזן, היא התגלתה מחדש.

הציורים של פרנק וכן הרומן האוטו-פורנוגרפי פרי עטה, זיעה מותקה (1931), מותאפיינים בשילוב של מיניות בוטה עם איקונוגרפיה יהודית. כך למשל, מנורות קודש מונפשות בעטלפים ארוטיים ואותיות האלף-בית העברי הופכות לגופים משתגלים. למיזוג חריג זה מתלווים עיסוק בהפרשות גוף ושימוש בדימויים מן התרבות הפופולארית בת זמנה. פרנק "מגלגלת" את עצמה בין זהויות ומגדרים, עטה מחלצות של רב, בדמות גיבור הקומיקס פנטומס, או מצמיחה לצדודיתה אברי מין גבריים ואף נשרי "יהודי" הלקוח ממאגר הדימויים של התעמולה הנאטישמית.

בהירותה האמנותית של פרנק הן חידתיות, אפילו מנקודת מבט עכשווית. בהקשרים התקופתיים-תרבותיים שבהם פעלה, דומה שהן לכל הפחות אמביוולנטיות, אם לא אנטונוסטיות, מתרסות או אפילו שערורייתיות במכוון: בין הסוריאליסטים, אבות האוטונרד והארטיקה (הגברית), היא מיקדה את יצירתה דווקא בעיסוק בתשוקה נשית וביהדותה (דבר שיתר חברי התנועה היהודים נמנעו ממנו). בקרב היישוב הציוני בפלשתינה המבקש ליצור "יהודי חדש", היא הנכיחה במפגיע את דימוי היהודי כפי שהשתקף מן התרבות הנוצרית-אירופית, דימוי קשה לעיכול, במיוחד על רקע חורבנה של יהדות אירופה באותו זמן.

נקל להבין את אירעויות (ואפילו ההסתייגות והרוגז) שעוררה פרנק ותרמה, ככל הנראה, לדחיקתה אל מחוץ לקאנון האמנותי של זמנה, ולעומת זאת את העניין הרב שהיא מעוררת כיום, שהרי עבודתה מומינה פרשנויות רבות וסותרות וחומקת מסיווג ומתייג.

האם היא פמיניסטית קיצונית או שמא היא נכנעת לסוגות פורנוגרפיות גבריות? האם ביקשה לקעקע ולהגחיק את ההגמוניות האידיאולוגיות של זמנה או בחרה לדחוק את עצמה לשוליהן מתוך עמדה בדלנית? או שמא היא מיסטיקנית מן הזרם המשיחי הפרנקיסטי שראה בפריצות אמצעי החישה את הגאולה (כפי שסוברת אן קסטורפ, המומחית לעבודתה)?

מכל מקום, דמותה נעה במרחב שבין הרוחני למיני, בין הנשגב לבזוי ובין הגבוה לנמוך ומאתגרת את החיץ שבין אמת לבדיה.

